

СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

УДК: 339.74.025

Демченко І.В., к.е.н., ст. викладач
Таврійський державний агротехнологічний університет

ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИЙ МЕХАНІЗМ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Анотація. Рівень розвитку економіки будь-якої країни тісно корелює зі ступенем її відкритості, скільки тісна інтеграція учасників світового фінансового простору надає низку перспектив та переваг. Проте запорукою ефективного провадження зовнішньо-економічної діяльності стають елементи фінансово-кредитного механізму. Саме фінансово-кредитний механізм створює умови, згладжує зовні виклики та опосередковано забезпечує дотримання вимог уряду щодо конкретних суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.

Ключові слова: фінансово-кредитний механізм, регулювання, економічний розвиток, суб'єкти ЗЕД, фінансові важелі, фінансові методи.

JEL code classification: F36, F39.

Demchenko I.V., PhD, sen. lect.
Tavria state agrotechnological university

FINANCIAL-CREDIT MECHANISM OF FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY

Abstract. Formulation of the problem. At various stages of the formation of the financial regulation system, the degree of state influence on economic processes was different and was accompanied by a change in the forms, methods and levers of economic management. The functioning of the financial mechanism of state regulation is conditioned by the need for the state to carry out an economic function, establishing and maintaining the optimal structure of the national economy, identifying the priority directions of economic development, forming and further improving the institutional support of the socio-economic sphere, improving the welfare of the population and providing it with appropriate social services, support sufficient level of employment of the population.

The purpose of the study is to substantiate the essence and content of the financial and credit mechanism of external activity and to elaborate on the details of the manifestation of its separate elements and subsystems in conditions of Ukraine's rapid integration into the global economic environment.

Conclusions. Foreign economic activity is intended to ensure the economic development of subjects and manifests itself in the context of appropriate regulation. The peculiarity of foreign economic activity is the search for optimal directions of interaction of the economy and preservation of the interests of individual participants in foreign economic operations.

Financial-credit and tax regulation of foreign-economic activities should be called the priority directions of development of both individual entities and the state as a whole.

Key words: financial and credit mechanism, regulation, economic development, subjects of foreign economic activity, financial levers, financial methods, foreign economic activity

Постановка проблеми. Світовий досвід свідчить, що з еволюційним розвитком суспільних відносин зростає роль держави у розподільчих процесах, регулюванні економічних перетворень, соціальної сфери країни та

адміністративно-територіальних одиниць. Фінансовий механізм є вагомою, динамічною складовою державного регулювання економічного зростання, що спрямоване на забезпечення збалансованого розвитку ре-

ального та фінансового сектору економіки. Необхідно зауважити, що на різних етапах становлення системи фінансового регулювання ступінь впливу держави на економічні процеси був різним та супроводжувався зміною форм, методів та важелів управління економікою. Функціонування фінансового механізму державного регулювання обумовлено потребою виконання державою економічної функції, встановленням та підтримкою оптимальної структури національної економіки, виявленям пріоритетних напрямів економічного розвитку, формуванням та подальшим удосконаленням інституційного забезпечення соціально-економічної сфери, покращенням добробуту населення та наданням йому відповідних соціальних послуг, підтримкою достатнього рівня зайнятості населення. Формування ефективної, прозорої системи державного фінансового регулювання з використанням обґрунтованих наукових підходів є необхідною умовою для підвищення якісного рівня життя населення, відновлення позитивної динаміки економічного зростання, удосконалення структури економіки, забезпечення конкурентних переваг для національного виробника та досягнення інших цілей, визначених у програмних документах економічного та соціального розвитку [1].

Разом з тим, зовнішньо-економічна діяльність особливо вимагає розробки дієвого комплексу забезпечення, та фінансових методів і важелів для усунення та/або пом'якшення викликів та загроз зовнішнього економічного середовища та глобальних проблем світу, забезпечення умов розвитку національного виробника та суспільства всередині країни в цілому.

Метою дослідження виступило обґрунтування сутності та змісту фінансово-кредитного механізму зовнішньої діяльності та деталізації особливостей прояву його окремих елементів та підсистем в умовах стрімкої інтеграції України в світове економічне середовище.

Аналіз наукових досліджень та публікацій. Низка вітчизняних та зарубіжних вчених ґрунтовно досліджували проблеми позиціонування вітчизняного копоративного сектору та держави на зовнішніх ринках. Як різновид економічної діяльності, ЗЕД потен-

ційно несе підвищені прибутки за умов насиченості внутрішнього ринку та попиту. Відмітимо наукові праці Сави А.П., Безгубої М.О., Кабаці М.І, Новікова О.Є. та інші роботи, окремі положення яких вимагають подальшого розвитку та обґрунтування.

Виклад основного матеріалу. Механізм державного регулювання економіки ґрунтується на сукупності взаємопов'язаних фінансово-економічних інструментів, форм, важелів та методів впливу на процес розширеного відтворення продуктивних сил суспільства з урахуванням цілей та інтересів суб'єктів економічних відносин. В залежності від пріоритетів розвитку, об'єктом державного регулювання економіки є економічний цикл, структура національної економіки, платіжний баланс, ринок праці, грошовий обіг, зовнішньоекономічна діяльність. Широкий спектр об'єкту економічного регулювання зумовлює необхідність виокремлення основних рівнів його реалізації з урахуванням цільового характеру процесів регулювання – макрорівень, на якому відбувається виконання завдань та реалізація інтересів держави, мезорівень, – галузей економіки та адміністративно-територіальних одиниць, мікрорівень – суб'єктів господарювання. Фінансову політику можна представити як складову соціально-економічного розвитку, яка полягає у використанні та реалізації сукупності відповідних економічних заходів, механізмів фінансово-економічного регулювання у взаємозв'язку з стратегічними пріоритетами розбудови країни з метою забезпечення суспільних потреб, збалансованого, довгострокового розвитку національної економіки, що надасть можливість посилити результативність економічних перетворень [1].

Застосування фінансово-кредитних важелів необхідно розглядати через призму фінансово-кредитних відносин загалом, де вони проявляють свою економічну сутність та по-різному впливають на суб'єктів і середовище. держава як регулятор економічних відносин, повинна приймати участь у процесах формування «правил гри» і підтримці перспективних напрямів господарської діяльності для гарантування своєї безпеки. Тут спрацьовує чіткий принцип державного протекціонізму, який враховує наступне: те, що може ефективно вироблятися в Україні,

повинно вироблятися в обсягах, що забезпечують основні потреби країни та регіонів. Він покликаний вирішити два завдання. Перше – захистити на перших порах відносно слабких вітчизняних виробників від масованого імпорту продовольства та сільськогосподарської сировини. Друга – сприяти експорту надлишків конкурентоздатних видів продукції сільського господарства. Інша справа продукція, яка при нинішньому стані платоспроможного попиту знаходиться у стадії зародження. У такому разі фінансова підтримка покликана стимулювати розвиток і зростання ефективності виробництва. Це

стосується й екобезпечної сільськогосподарської продукції. На нашу думку, державна позиція щодо підтримки екобезпечного аграрного виробництва повинна базуватися на основі конкретних цільових програмах і проектах. Останні повинні враховувати наявність труднощів зі збутом продукції, її конкурентоспроможністю, зокрема на світовому ринку. У програмах необхідно зафіксувати не тільки фінансові, але і цінові умови, порядок квотування та ін. [2].

Елементи фінансово-кредитного механізму наведемо на прикладі аграрного екобезпечного виробництва (рис. 1).

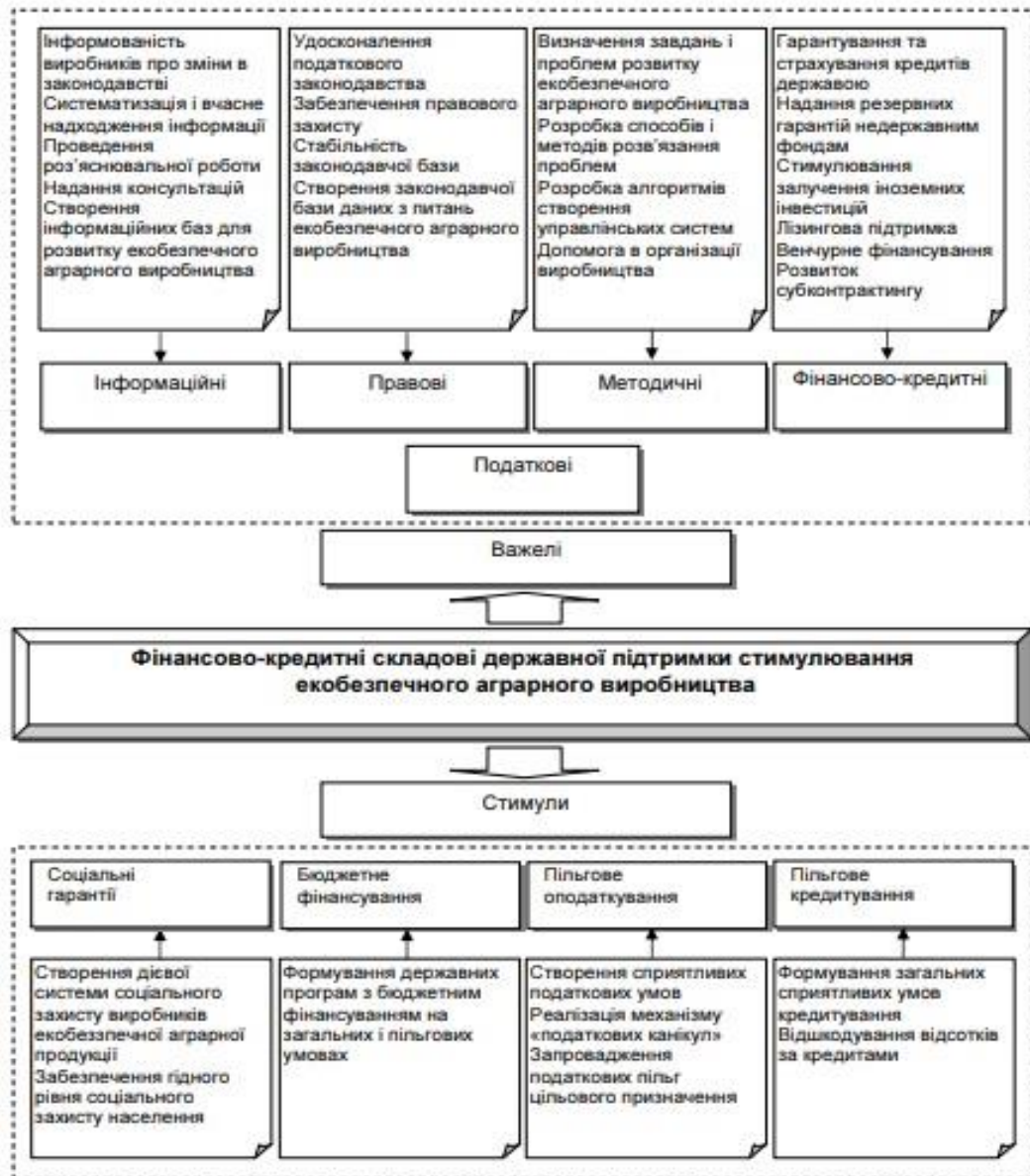

Рис. 1. Фінансово-кредитні складові державної підтримки стимулювання екобезпечного аграрного виробництва*

* - Джерело: [2].

Разом з тим, зовнішньоекономічна діяльність має власні специфічні особливості, виступає «візитною карткою» країни на світовій арені та, водночас, має слугувати інструментами захисту національного товаровиробника. Стосовно національного масштабу, зовнішньо-економічна діяльність стає «локомотивом» економічного зростання, що проявляється в наступних аспектах [5]:

1. Економічне зростання – феномен, набагато складніший, ніж динаміка зростання обсягу виробництва в країні. Воно має свою структуру, чинники, джерела, наслідки. Важливим є проведення ґрунтовного аналізу тенденцій попереднього розвитку економічної системи країни з метою виявлення того, чи дійсно є приклад зростання, чи це тільки перехід економіки країни з однієї фази економічного циклу до іншої.

2. Неможливим є виділення однаковий для всіх країн принципів та чинників економічного зростання, а тому не можуть не відрізнятися і відповідні механізми їх регулювання. Але загальною метою використання цих механізмів має бути формування та вивільнення потенціалу основних факторів сучасного економічного зростання.

3. Сучасному економічному зростанню притаманним є міжнародний характер. На перше місце виходять фактори та типи економічного зростання, що пов'язані з зовнішньоекономічною діяльністю в усіх її аспектах: зовнішня торгівля, рух капіталу, міграція людських ресурсів. Крім того, важливим питанням є конкурентоспроможність національної економіки в контексті глобального економічного розвитку.

4. Сучасне економічне зростання – процес нерівномірний та системоутворюючий. Неможливим є стимулювання економічного розвитку країни лише шляхом впливу на окрему групу факторів. Сучасна економіка потребує важеного та комплексного підходу до вирішення основних суспільних проблем. Порушення системного підходу може призвести до неадекватної реакції економіки на запропоновані заходи.

5. Оскільки в умовах сучасної економіки дедалі більше зростає роль державних механізмів регуляторного впливу, важливим питанням сучасного економічного зростання

стає вибір варіанта стимулювальних заходів з боку держави. Вони спроможні як покращити ринкові механізми саморегуляції, так і спричинити негативний вплив на розвиток економіки країни.

Роль зовнішньоекономічної діяльності, як зовнішнього фактора економічного росту в сучасних умовах постійно зростає, посилюється її вплив на соціально-економічний розвиток не тільки країни, а й кожного господарського суб'єкта. Поняття зовнішньоекономічної діяльності включає такі види діяльності: зовнішню торгівлю; міжнародне виробниче кооперування; міжнародне науково-технічне співробітництво; міжнародне інвестиційне співробітництво; валютно-фінансові та кредитні операції. Зовнішньоекономічна діяльність реалізується як на рівні держави або так званому макроекономічному рівні діяльності, так і на рівні окремих господарюючих суб'єктів – мікроекономічному рівні діяльності. У першому випадку зовнішньоекономічна діяльність держави спрямована на встановлення міждержавних основ співробітництва, створення правових, торговельних і політичних механізмів, що стимулюють розвиток і підвищення ефективності зовнішньоекономічних зв'язків. Суб'єктами макроекономічного рівня є Україна, як держава, в особі її повноважених органів у межах їх компетенції, а також недержавні органи управління. Раціональна зовнішньоекономічна політика держави може призвести до підвищення темпів зростання національного доходу, прискорення науково-технічного прогресу, підвищення концентрації виробництва та ефективності капітальних вкладень [4].

Всі суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності мають рівне право здійснювати будь-які її види, прямо не заборонені законами України, незалежно від форм власності та інших ознак. Фізичні особи мають право здійснювати зовнішньоекономічну діяльність з моменту набуття ними цивільної дієздатності згідно з законами України. Юридичні особи мають право здійснювати зовнішньоекономічну діяльність відповідно до їх статутних документів з моменту набуття ними статусу юридичної особи. Значне місце в зовнішньоекономічній діяльності посіда-

ють зовнішньоекономічні операції, які характеризуються великим розмаїттям, оскільки вони здійснюються за трьома абсолютно різними напрямками: товарним, наданням послуг та обміном продуктами інтелектуальної власності. Міжнародна практика проведення зовнішньоекономічних операцій припускає здійснення певних видів комерційної діяльності, що складається з окремих етапів і стадій, на кожному з яких вирішуються конкретні задачі і виконуються формальності, що пов'язані з оформленням, пересиланням і обробкою документації, необхідної для забезпечення виконання угоди. Зовнішньоекономічні операції поділяються на основні і допоміжні. До основних відносять операції які здійснюються на розрахунковій основі між безпосередніми учасниками цих операцій. Це операції: по обміну науково-технічними знаннями в формі торгівлі патентами ліцензіями, “ноу-хау”; по обміну товарами в матеріально-речовій формі (експортно-імпортні операції); по обміну технічними послугами в формі консультативного і будівельного інжинірингу; орендні, в тому числі лізингові; з надання консультаційних послуг в галузі інформатії та удосконалення управління; по міжнародному туризму; по обміну кінофільмами, телепрограмами та ін. До допоміжних зовнішньоекономічних відносять операції: по міжнародних перевезеннях; транспортно-експедиторські; зі страхування вантажів; збереження вантажів при міжнародних перевезеннях; операції за міжнародними розрахунками та ін. [4].

На міжнародному рівні найбільш повний перелік принципів організації міжнародних економічних відносин є в „Хартії економічних прав і обов'язків держав”, прийнятій IV спеціальною сесією генеральної Асамблеї ООН у 1974 р. В Хартії вказано такі принципи [3]:

- суверенітет;
- територіальна цілісність і політична незалежність держав;
- суверенна рівність усіх держав;
- ненапад і невтручання у внутрішні справи;
- взаємна та справедлива вигода;
- мирне співіснування;
- рівноправність і самовизначення народів;

- мирне регулювання спорів;
- усунення несправедливості, що виникає в результаті застосування сили та позбавляє націю засобів для її нормального розвитку;
- сумлінне виконання міжнародних обов'язків;
- повага прав людини та основних свобод;
- відсутність прагнення до гегемонії в сферах впливу;
- сприяння міжнародної соціальної справедливості;
- міжнародне співробітництво з метою розвитку;
- вільний доступ до морів і від них для країн, що їх не мають.

Значна частина міжнародних принципів ЗЕД діє у межах інтеграційних угруповань. Так, принципи ЗЕД у Європейському Союзі містяться в Білій книзі (1985 р.) і включають:

- контроль і оформлення документів на товари, що перетинають національні кордони;
- свободу пересування осіб для працевлаштування або постійне місце проживання у будь-якій країні;
- уніфікацію технічних норм і стандартів;
- відкриття споживчих ринків;
- лібералізацію фінансових послуг;
- поступове відкриття ринку інформаційних послуг;
- лібералізацію транспортних послуг;
- створення сприятливих умов для промислового співробітництва з урахуванням законодавства про права на інтелектуальну і промислову власність;
- усунення фіскальних бар'єрів [3].

Фінансово-кредитний механізм слід розглядати у якості системи стимулів, методів, важелів, забезпечення різної специфікації та інструментів регулювання системи фінансово-економічних відносин між державою та суб'єктами ЗЕД різного масштабу: суб'єктами корпоративного права, населенням, іншими країнами, міжнародними інституціями в напрямках створення передумов для економічного зростання.

Важливим є вибір пріоритетності (оптимальності) визначення поточних цілей та об'єктів державного регулювання, оскільки інколи є суперечливими засоби їх досягнення. Класичним прикладом взаємної суперечності поточних цілей є бажання одночасно

обмежити рівень безробіття і уповільнити темпи інфляції в країні. Спостерігаємо певну закономірність: чим менше цілей визначаються як пріоритетні для держави, тим менше суперечностей між цілями та засобами їх досягнення, а відповідно, тим більша гарантія досягнення поставлених цілей. Під методами державного регулювання економічного зростання розуміють характер впливу держави через виконавців заходів державного регулювання на всі сфери в національній економічній системі з метою стимулювання економічного зростання. Їх можна згрупувати в чотири таких блоки: економічні, адміністративні, правові, донорські. Найбільш притаманними та привабливими для країн з орієнтацією на ринкові відносини є економічні методи державного регулювання економічного зростання. Застосування цих методів передбачає не пряме втручання з боку суб'єктів регулювання, а опосередковане, через створення певного економічного середовища. Регулювання за допомогою економічних методів дає змогу суб'єктам ринку зберігати право на вільний вибір економічної поведінки [5].

Необхідність комплексного підходу до вирішення проблеми сприяння прискореному розвитку ефективної зовнішньоекономічної діяльності промисловості вимагає застосування усіх можливих важелів, які мають прямий чи опосередкований вплив на її здійснення. Об'єктом, щодо якого повинен застосовуватися найбільший вплив, є конкурентоспроможність продукції та конкурентоспроможність самих промислових підприємств. Враховуючи це, наведені складові механізму, що проявляються у формах державного регулювання, можна поділити на три основні блоки, залежно від об'єкта регулювання, на який вони мають прямий вплив [6]:

- складові, які впливають на конкурентоспроможність промислових підприємств та її продукції;
- складові, які впливають лише на конкурентоспроможність продукції;
- складові, які впливають на підготовку і процес експорту продукції.

В системі фінансово-кредитного механізму слід виділити низку фінансових методів: кредитування, страхування, аренда, форму-

вання тарифів та експортно-імпортних квот, низку податкових пільг тощо. Окремо виділимо фінансові важелі, котрі виступають «платою» за певні адміністративні послуги, оформлення дозвілів та супровідних документів, а головне – вартість реалізації фінансового певного методу. Правове, інформаційне та нормативне забезпечення оформлює поле діяльності, в якому функціонують суб'єкти ЗЕД.

Адміністративні методи базуються на силі державної влади та не пов'язані зі створенням додаткового матеріального стимулу або загрозою фінансових збитків. Їх поділяють на засоби заборони, дозволу і примусу. В умовах ринкової економіки зазначені методи потрібно використовувати обережно, вони є обґрунтованими в ситуаціях, коли ніким не обмежена свобода окремих суб'єктів зумовлює втрати для інших суб'єктів і ринкової економіки загалом. Серед основних напрямів застосування адміністративних регуляторів в умовах ринкової економіки виділяють: державний контроль за монополіями ринками шляхом державного регулювання цін; охорона навколишнього середовища та споживання невідтворювальних ресурсів; забезпечення мінімального рівня добробуту та соціального захисту населення; дотримання національних стандартів виробництва (санітарні, екологічні норми, якість продукції, заборона недобросовісної реклами тощо); захист національного ринку (митні обмеження, тарифи, квоти на експорт та імпорт, ліцензування товарів тощо). Важливим методом регулювання економічного зростання є державне замовлення, яке передбачає виготовлення та поставку певного обсягу продукції або виконання робіт на договірній основі з метою задоволення першопочаткових потреб суспільства. Це варіант співробітництва держави і підприємства з метою вирішення певних завдань. З метою економічного стимулювання виконання державного замовлення виконавцям можуть бути надані пільги щодо сплати податків, цільові дотації та субсидії, кредити на пільгових умовах, митні та інші пільги. Правові методи регулювання економічного зростання передбачають прийняття нормативно-правових актів, а також вироблення механізму їх реалізації та контролю.

Застосування правових методів у діяльності держави передбачає встановлення загальних, обов'язкових для виконання правил поведінки економічних суб'єктів. Створюючи правову, законодавчу базу, держава розробляє принципи економічних відносин, дотримуватися яких зобов'язані всі суб'єкти економічної діяльності – виробники, споживачі, держава. До цієї групи методів державного регулювання належать закони, законодавчі та нормативні акти, що захищають права власності, визначають форми підприємництва, умови функціонування підприємств, їхні зв'язки між собою і державою.

Фінансово-податкове та грошово-кредитне регулювання визначаються як основні форми державного регулювання економічного зростання. Їхні інструменти можна застосовувати як відокремлено, так і паралельно з метою одночасного коригування більш широкого кола економічних проблем, що виникають у процесі стимулювання економічного зростання. З цією метою можливим є застосування декількох варіантів поєднання фінансово-податкової та грошово-кредитної форм державного регулювання економіки [5]:

- стимулювальне фінансово-податкове регулювання паралельно із застосуванням жорсткого типу грошово-кредитного регулювання економіки. Обмеження грошової маси в країні за умови стимулювання за допомогою збільшення обсягів державних видатків призведе до зміни структури сукупного попиту: зросте частка споживчих та державних видатків, а величина внутрішнього та іноземного інвестування зменшиться;

- експансіоністське грошово-кредитне регулювання, поєднане із жорстким фінансово-податковим, призведе до зростання інвестицій за рахунок зниження обсягів споживчих і державних видатків, але можливим є прискорення темпів інфляції;

- одночасна стимулювальна фінансово-податкова та грошово-кредитна форми державного регулювання економіки – досить ризикований варіант, оскільки пов'язаний з одночасним розбалансуванням як фінансової, так і грошової системи країни.

Конкурентоспроможність підприємств та продукції є ключовим фактором при виході на зовнішні ринки збуту, а тому державне регулювання повинно концентруватися на стимулюванні підвищення тих параметрів, які мають вплив власне на неї. І роль великих промислових підприємств та їх об'єднань у розробці та виробництві конкурентоспроможної продукції є першочерговою з огляду на кумулятивний потенціал для створення цінностей для споживача [6].

Висновки: Зовнішньоекономічна діяльність покликана забезпечувати економічний розвиток суб'єктів та проявляється за умов відповідного регулювання. Особливістю зовнішньоекономічної діяльності виступає пошук оптимальних напрямів взаємодії економіки та дотримання інтересів окремих учасників зовнішньоекономічних операцій.

Фінансово-кредитне та податкове регулювання зовнішньоекономічної діяльності слід назвати пріоритетними напрямами забезпечення розвитку як окремих суб'єктів, так і держави в цілому.

Літературні джерела:

1. Безгуба М.О. Фінансовий механізм державного регулювання економіки // економічний вісник університету, №28/1, с. 158-165.
2. Сава А.П., Сидорук Б.О. Обґрунтування комплексу фінансово-кредитних важелів в системі стимулювання екобезпечного аграрного виробництва // Їнноваційна економіка, № 8 (46), 2013. – с. 168-173.
3. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: Навчальний посібник / [Козак Ю.Г., Логвінова Н.С. та ін.]; за ред. Ю.Г. Козака, Н.С. Логвінової, М.А. Зайця. – 4-те вид., перероб. та доп. – К.: Освіта України, 2012. – 272 с.
4. О. Є. Новіков, Т. Ш. Садридін. Систематизація наукових поглядів щодо визначення сутності терміна "зовнішньоекономічна діяльність" // Вісник Хмельницького національного університету 2014, № 2. Т. 2, с. 183-186
5. Кабаці Б.І. Теоретичні аспекти дослідження впливу фінансово-кредитного механізму регулювання на економічне зростання // Науковий вісник НЛТУ України. – 2013. – Вип. 23.17. – С. 210-217.
6. Крупін В.Є. Механізм державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності промислових підприємств // Регіональна економіка, 2009. - №1. – с. 114-120.
7. Дзюбик С.Д. Механізм регулювання ринкової економіки / С.Д. Дзюбик. – К. : Вид-во ІДУС, 1995. – 66 с.
8. Дорнбуш Р. Макроекономіка : пер. з англ. В. Мусієнко, В. Овсієнко / Р. Дорнбуш, С. Фішер. – К. : Вид-во "Основи", 1996. – 814 с.

9. Кемпбелл Р. Макконелл. Аналітична економія: принципи, проблеми і політика : пер. з англ. – Ч. 1: Макроекономіка / Р.М. Кемпбелл, С.Л. Брю. – Львів : Вид-во "Просвіта", 1997. – 671 с.

10. Ковальов В.В. Економічне зростання: теоретичний аспект. Європейський вектор європейського розвитку. – 2012. – № 2 (13). – С. 393-397.

Reference:

1. Bezghuba M.O. Finansovy mekhanizm derzhavnoho rehulivannia ekonomiky. Ekonomychnyi vysnyk unversytetu, №28/1, p. 158-165.

2. Sava A.P., Sydoruk B.O. (2013) Obhruntuvannia kompleksu finansovo-kredytnykh vazheliv v systemi stymulivannia ekobezpechnoho ahrarnoho vyrobnytstvaю. *Innovatsiina ekonomika*, № 8 (46), 2013. p. 168-173.

3. Zovnishnoekonomichna diialnist pidpriemstv: Navchalnyi posibnyk / [Kozak Yu.H., Lohvinova N.S. ta in.]; [za red. Yu.H. Kozaka, N.S. Lohvinovoi, M.A. Zaitsia; 4-tie vyd., pererob. ta dop.] K.: Osvita Ukrainy (2012), 272 p.

4. O. Ye. Novikov, T. Sh. Sadridinov (2014). Systematyzatsiia naukovykh pohliadiv shchodo vyznachennia sutnosti termina "zovnishnoekonomichna diialnist". *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu*, № 2. T. 2, p. 183-186

5. Kabatsi B.I. (2013) Teoretychni aspekty doslidzhennia vplyvu finansovo-kredytnoho mekhanizmu rehulivannia na ekonomichne zros-tannia. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*, Vyp. 23.17, p. 210-217.

6. Krupin V.Ie. (2009) Mekhanizm derzhavnoho rehulivannia zovnishnoekonomichnoi diialnosti promyslovykh pidpriemstv. *Rehionalna ekonomika*, p. 114-120.

7. Dziubyk, S.D. (1995) Mekhanizm rehulivannia rynkovoi ekonomiky. K. : Vyd-vo IDUS, 66 p.

8. R. Dornbush, S. Fi- sher (1996) Makроеkonomika [per. z anhl. V. Musiienko, V. Ovsiienko]. K. : Vyd-vo "Osnovy", 814 p.

9. R.M. Kempbell, S.L. Briu (1997) Makkonell. Analitychna ekonomiiia: pryntsyipy, problemy i polityka : per. z anhl. – Ч. 1: Макроекономіка. Lviv : Vyd-vo "Prosvita", 671 p.

10. Kovalov, V.V. (2012) Ekonomichne zrostannia: teoretychnyi aspekt. *Yevropeyskyi vektor yevropeiskoho rozvytku*, № 2 (13), p. 393-397.